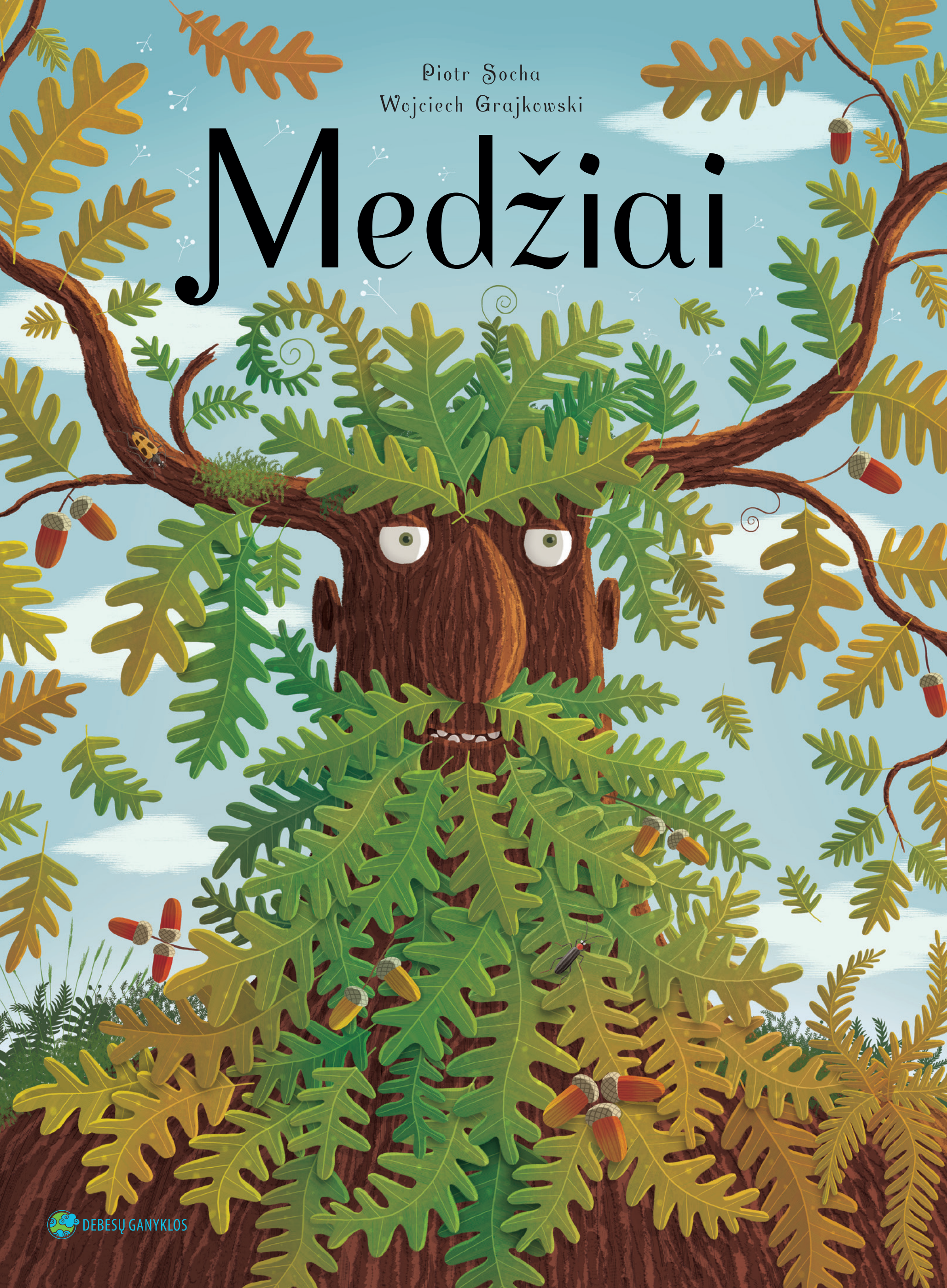
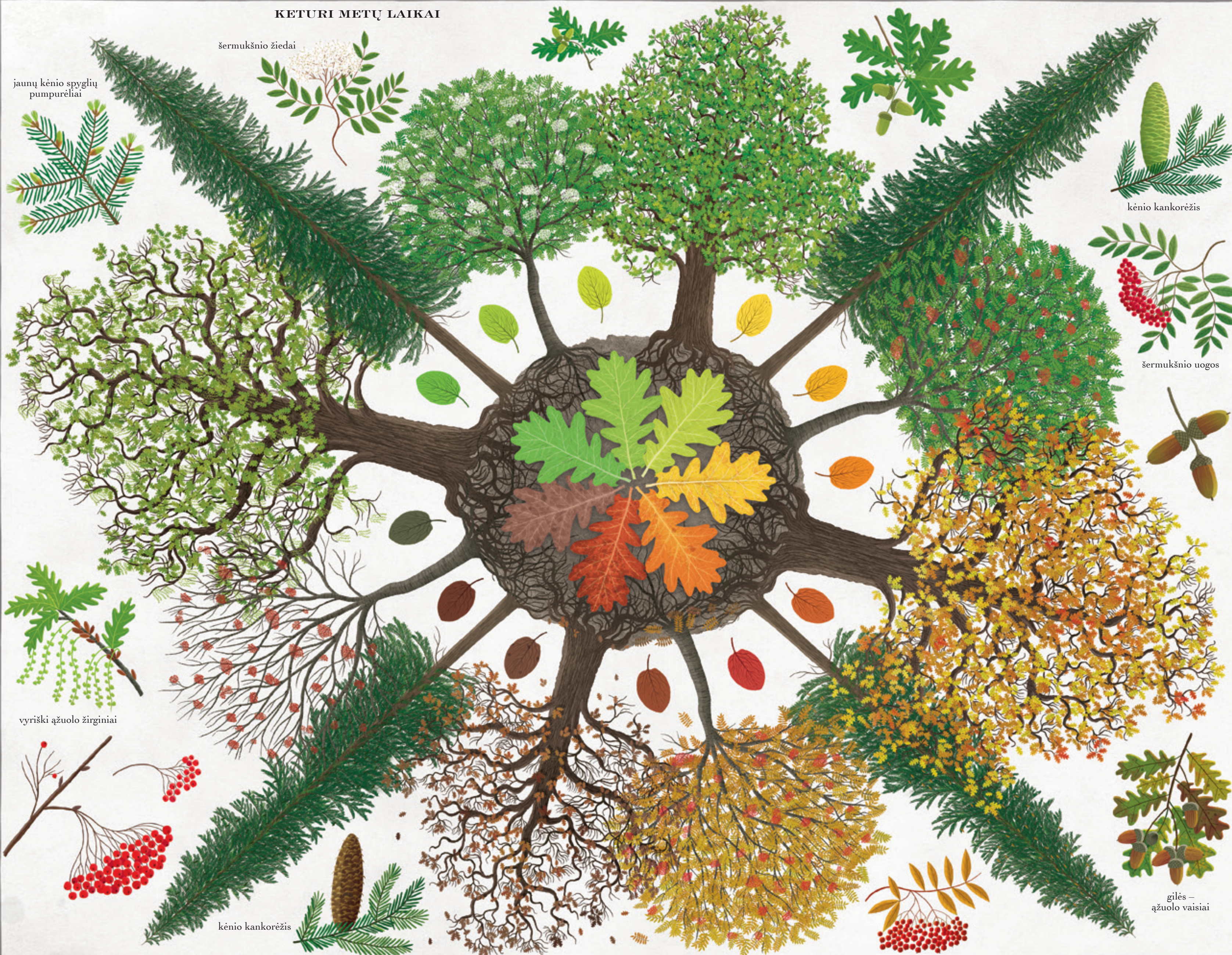

Piotr Socha
Wojciech Grajkowski

Medžiai

KETURI METŲ LAIKAI

jaunų kėnio spyglių
pumpurėliai

šermukšnio žiedai

kėnio kankorėžis

šermukšnio uogos

vyriški ąžuolo žirginiai

kėnio kankorėžis

gilės –
ąžuolo vaisiai

Medžiai, kaip ir visi gyvi organizmai, gyvena metų laikų ritmu. Tiesą sakant, jie neturi kitos išeities. Tie, kas neprisi-
taiko prie kintančių aplinkos sąlygų,
pralaimi kovą dėl išlikimo. Pavasaris
yra metas, kai medžiai išleidžia la-
pus ir žydi. Daug rūšių, pavyzdžiui,
ilustracijoje vaizduojamas papras-
tasis šermukšnis, vadinamas tiesiog
šermukšniu, vilioja apdulkinančius jį
vabzdžius iš toli matomais kvapiais
žiedais. Tą patį daro ir jums puikiai
pažįstamos obelys, vyšnios, slyvos.
Augalai, kuriuos apdulkina vėjas
(ilustracijoje pavaizduoti kvapusis
kėnis ir paprastasis ąžuolas), išleidžia
smulkius, neryškius žiedus.

Vasarą medžiai intensyviai gaudo sau-
lės spindulius ir kaupia maisto me-
džiagų atsargas. Apdulinti žiedai jau
virto vaisiais ar kankorėžiais ir pama-
žu noksta. Jų viduje slepiasi sėklos.
Įvairios rūšys pasėja sėklas skirtingu
metu. Kėnio kankorėžiai nukrenta
rudeni, o iš jų išsilaisvinusias mažas
sparnuotas sėklytes išnešioja vėjas.
Tuo metu nuo ąžuolų šakų krinta ir
gilės. Voverės, kėkštai ir kiti gyvūnai
užkasa jas žemėje kaip maisto atsargas
žiemei. Bet vėliau ne visada randa –
kartais pavasarį iš tokių žvėrelių pa-
mirštų skanėstų išauga nauji medžiai.
O štai šermukšnio uogos kantriai lau-
kia ant šakų, kol jas sules koks alkanas
paukštis ir savo pilvelyje nuskradins
bei iš jo pašalins ir taip pasodins naują
šermukšnį. Kai kurie medžiai laukia
sėjos iki pavasario. Tada, pavyzdžiui,
atsiveria paprastosios pušies kanko-
rėžiai ir išbyrėjusios sėklos iškart ima
dygti.

O kodėl medžiai rudeni meta lapus?
Dėl to, kad per mažytės angeles apa-
tinėje lapo pusėje nuolat garuoja van-
duo. Tai jokia problema, kai vandens
kiekis palaikomas šaknimis nuolat jį
siurbiant. Tačiau šaltą žiemą šaknys
veikia ne taip gerai. Sunkiau gauti
ir vandens, kuris, užuot susigėręs į
dirvožemį, sniego pavidalu lieka gu-
lėti žemės paviršiuje. Karštojo klima-
to zonose vandens trūksta sausuoju
laikotarpiu. Abiem atvejais daugelis
medžių turi kuriam laikui atsisakyti
lapų, kad nenudžiūtų. Prieš jiems
nukrentant, vyksta cheminės permai-
nos, o šalutinis jų poveikis yra graži
auksinė ar raudona spalva. Žali žiemą
išlieka tik spygliuočiai medžiai, kurių
lapai spygliai atsparesni sausrui, o dėl
siauros lajos ir šiek tiek žemyn pasvi-
rusių šakų ant augalų nesikaupia snie-
gas, nes tiesiog nuslenka. Jei lapuo-
čiai medžiai taip pat pabandytų išlikti
žali žiemą, jų laja pasidengtų sniegu, o
šakos nulūžtų nuo svorio.